

E-CONOM

Online tudományos folyóirat
Online Scientific Journal

Tanulmányok a gazdaság- és társadalomtudományok területéről
Studies on the Economic and Social Sciences

E-CONOM

Online tudományos folyóirat | Online Scientific Journal

Főszerkesztő | Editor-in-Chief
JUHÁSZ Lajos

Kiadja | Publisher
Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó |
University of West Hungary Press

A szerkesztőség címe | Address
9400 Sopron, Erzsébet u. 9., Hungary
e-conom@nyme.hu

A kiadó címe | Publisher's Address
9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4., Hungary

Szerkesztőbizottság | Editorial Board
CZEGLÉDY Tamás
JANKÓ Ferenc
KOLOSZÁR László
SZÓKA Károly

Tanácsadó Testület | Advisory Board
BÁGER Gusztáv
BLAHÓ András
FÁBIÁN Attila
FARKAS Péter
GILÁNYI Zsolt
KOVÁCS Árpád
LIGETI Zsombor
POGÁTSA Zoltán
SZÉKELY Csaba

Technikai szerkesztő | Technical Editor
VAJAY JULIANNA

A szerkesztőség munkatársa | Editorial Assistant
VAJAY JULIANNA

ISSN 2063-644X

Tartalomjegyzék | Table of Contents

JOÓB Márk

The Importance of the Monetary System Regarding Sustainability

A pénzrendszer kulcsfontosságú szerepe a fenntarthatóság szempontjából 2

KULCSÁR László

A szolgáltatástudomány (service science) oktatásának és kutatásának lehetőségei a Nyugat-magyarországi Egyetemen

Service Science: Possibilities for Teaching and Researching at the University of West Hungary, Faculty of Economics 12

Soós Balázs

A stratégiai előrelátás elméleteinek érvényesülése a vállalati gyakorlatban

Emergence of Theories of Strategic Foresight in the Corporate Practice 23

BERECZK Ádám

A nyereségesség és a munkaerőköltség hatása a feldolgozóipar szakágazatainak állóeszköz-bővítésére

The Effects of Profitability and Staff Costs on the Fixed Asset Expansion in the Manufacturing Sub-Branches 33

KOROSZCZNÉ PAVLIN Rita – KÖVÉR György – PARÁDI-DOLGOS Anett – SZÓKA Károly

Kisvállalkozási méret felosztása

Subdivision of Hungarian Small-Sized Enterprises 42

VAJAY Zsuzsanna

A KKV-k pályázati finanszírozása és a pályázati eredményességre ható bírálati szempontok vizsgálata a konvergencia régiókban

Financing SMEs with Tenders and the Effect of Tender Selection Criteria to the Hungarian SMEs in the Convergence Regions 50

MÉSZÁROS Katalin

Gyermekruházati márkák ismertsége és vásárlása Sopronban

Notoriety and Purchase of Children's Clothes Brands in Sopron 67

VAJAY Zsuzsanna¹

A KKV–k pályázati finanszírozása és a pályázati eredményességre ható bírálati szempontok vizsgálata a konvergencia régiókban

A hazai KKV szektor számára 2004. május 1.-jével, az Európai Unió csatlakozást követően több lehetőség nyílt meg a vissza nem térítendő támogatások terén, mint addig bármikor. Magyarország az Európai Unió tagjaként nagyobb mértékben vehet részt a finanszírozott fejlesztésekben, mint az előcsatlakozási időszakban.

Tanulmányomban bemutatom azokat a bírálati szempontokat, melyek meghatározzák a pozitív bírálatú pályázatok kiválasztását. Vizsgálataimat a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozóan végeztem el. A KKV szektor pályázati lehetőségeinek skálája a vizsgált időszakban egyre szélesebb lett, aminek hatására jelentősen megnövekedett a pályázói kedv is.

Kulcsszavak: KKV szektor, pályázati rendszer, támogatás
JEL kódok: H32, O39, P25

Financing SMEs with Tenders and the Effect of Tender Selection Criteria to the Hungarian SMEs in the Convergence Regions

From 1 of May, 2004, after joining the European Union, the Hungarian SME sector gets more and more opportunities in the field of non-repayable grants than ever before. As a member of the Union, the financed developments have been easier to reach than in the pre-accession period.

In my study, those tender selection criteria will be presented which determine the choice of positive appraised applications. These data will be analysed between the period of 2007 and 2013. Under the reviewed period the range of the application possibilities of the SME sector grew wider and wider. Parallel with this trend, also the willingness to apply increased significantly.

Keywords: SME sector, application system, support
JEL Codes: H32, O39, P25

¹ A szerző a Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának PhD hallgatója
(vajay.zsuzsanna AT gmail.com)

Bevezetés

Az Európai Unió csatlakozást követően Magyarország számára újabb és újabb lehetőségek nyíltak meg a fejlődésre. A KKV szektor volt talán a legnagyobb haszonélvezője a csatlakozás biztosította új perspektíváknak, mivel a gazdaságfejlesztés és gazdaságélénkítés az EU elsődleges célkitűzése volt, és napjainkban is az. A jól működő vállalkozások a gazdaság eredményes működésének fontos pillérét jelentik, ezért a 2007-2013-as fejlesztési ciklusban jelentős támogatási forrásokra pályázhattak Magyarországon a vállalkozók.

Az EU legfontosabb támogatási eszközeit a Strukturális és Kohéziós Alapok képezik, a tőlük származó források elosztásának nemzeti stratégiáját a 2007-2013 közötti időszakra – 2007-2010 között – az Új Magyarország Fejlesztési Terv, valamint – 2011-től – az Új Széchenyi Terv tartalmazta. Hazánk közel 22,4 milliárd euró, azaz közel 6000 milliárd Ft támogatásra volt jogosult a 2007 és 2013 közötti periódusban. A rendelkezésre álló forrást 8 ágazati és 7 regionális operatív program keretében osztották el.

A kkv-k finanszírozási forráshoz jutása, a vállalkozásfejlesztés elsősorban a Gazdaságfejlesztési Operatív Programhoz kapcsolódott, amelyre körülbelül 700 milliárd Ft-os keret állt rendelkezésre. A GOP pályázatai 4 prioritás köré csoportosultak:

1. K+F és innováció a versenyképességért,
2. A vállalkozások, kiemelten a kkv-k komplex fejlesztése,
3. A modern üzleti környezet erősítése,
4. Pénzügyi Eszközök Intézkedése (JEREMIE program).

Az első három prioritási tengely pályázataival vissza nem térítendő támogatások, míg a negyedik prioritással kedvezményes pénzügyi eszközök voltak elérhetők. (Dávid, 2009., p. 61-64.)

2007-ben 16 pályázat került meghirdetésre, míg 2008-ban 18, amiből 6 még 2009-ben is pályázható volt, az újonnan meghirdetett 10 másik mellett. 2010-ben a korábbi évek pályázataival mellett 6 újat nyitottak meg, míg az átalakított rendszerben, a Széchenyi Terv keretében ismét 18 pályázati kiírás közül választhattak a vállalkozások. A GOP pályázatok mellett számos regionális operatív program, vagy egyéb OP pályázatai is a vállalkozásokat célozták meg, az egyik legelterjedtebb és legkeresettebb ezek közül a telephely fejlesztési pályázat.

A 2007-től 2013-ig összesen 90 konstrukciót nyitottak meg a pályázni szándékozó vállalkozásoknak, melyek szempontrendszerének összehasonlítását mindenképpen érdemes tanulmányozni.

2014. január 1-jétől a magyarországi KKV-k számára a korábbi évekből még megmaradt források felhasználása mellett újabb lehetőségek kezdtek körvonalazódni, a 2014-2020 közötti pályázati ciklus tervezett kiírásainak köszönhetően, azonban a programozási időszak elején a pályázati konstrukciók véglegesítéséig és Európai Unió elfogadásáig lényegesen leszűkültek a lehetőségek.

Célkitűzések

A KKV szektor számára elérhető 90 pályázat 95%-a rendelkezik tartalmi bírálati szempontrendszerrel, a jogosultsági vizsgálat mellett. Főként ezekre a pályázatokra kívánok hangsúlyt helyezni a konkrét vizsgálatok elvégzéséhez.

Megvizsgálom a rendelkezésre álló adatok alapján, hogy mely szempontok, gazdasági mutatók jelentenek úgymond belépőt a sikeres bírálatok közé.

Vizsgálatomat a teljesség igénye nélkül a legkedveltebb – nem csak jogosultsági feltételekkel, azaz automatikus döntéssel rendelkező – konstrukciókra építettem, melynek

során a rendelkezésre álló dokumentumok szekunder elemzését, adatbázis készítését végeztem el.

A vizsgálatot a konvergencia régiókra vonatkozóan készítettem el.

A KKV szektor megoszlása

A KKV szektor Magyarország gazdaságában jelentős szerepet játszik. A vállalkozások 99,8%-a ebbe a szektorba tartozik, a foglalkoztatásban és a termelésben is jelentős a részesedése.

A magyar gazdaság a rendszerváltás óta számos változáson esett át. A hazai mikro-, kis- és középvállalkozások szerepe, piaci jelentősége egyre inkább előtérbe került ebben az időszakban. A legnagyobb hangsúlyt azonban csak az Európai Unió csatlakozást megelőzően 2000-től kapta a vizsgált csoport, amikor lehetővé vált a vállalkozói szektor erősítése, az előcsatlakozási időszak pályázatairól, melyek elsődleges célja a felzárkóztatás volt. Az EU Előcsatlakozási Alapokból több fejlesztést is finanszírozott 1990-től, azonban a csatlakozási szándék bejelentésétől 4 évig a felzárkóztatás jegyében, csak innen igénybe vehető forrásokat kapott a vállalkozói szektor a Phare, az ISPA és a SAPARD programok keretében. (Lehmann – Nyers, 2009., p. 134.; Nemes, 2003., p. 57-58.)

Ebben az időszakban jelentős mértékű fejlesztések indultak el, melyek egyre inkább ösztönözték a vállalkozói kedvet, valamint segítették az új vállalkozások létrejöttét.

A csatlakozást követően a vállalkozások száma hullámzó tendenciát követett, a kezdeti kismértékű ingadozást 2012 végére összességében véve közel 10%-os csökkenés jellemezte, majd 2013-tól ismét megugrott a vállalkozások száma.

1. táblázat. A vállalkozások száma 2004-2014 között (db)

Létszám	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
1-4 fő	702 221	693 050	679 214	672 674	696 002	681 220	694 434	686 961	630 520	558 454	n.a.
5-9 fő	41 265	41 869	42 486	41 229	40 946	38 251	39 226	39 371	38 819	38 179	n.a.
1-9 fő	743 486	734 919	721 700	713 903	736 948	719 471	733 660	726 332	669 339	596 633	752 481
10-19 fő	18 902	19 240	19 612	18 906	19 343	17 693	18 612	18 574	17 697	17 140	n.a.
20-49 fő	11 050	11 201	10 620	10 143	10 231	9 256	8 770	8 667	8 835	8 958	n.a.
10-49 fő	29 952	30 441	30 232	29 049	29 574	26 949	27 382	27 241	26 532	26 098	30 102
50-249 fő	5 130	5 067	5 085	5 145	5 222	4 811	4 696	4 734	4 630	4 587	5 217
250 fő és felette	959	927	926	929	962	875	877	870	874	875	965
összesen	779 527	771 354	757 943	749 026	772 706	752 106	766 615	759 177	701 375	628 193	788 765

Forrás: Saját szerkesztés KSH adatok alapján (KSH, 2012, 2015a, b, c, d)

*Saját becslés a KSH adatok és a 2004-2013-as időszak átlagos arányai alapján

A válság előtti időszakban egyre jobban fellendült a vállalkozási kedv, melyet a vállalkozások viszonylag egységes, 770.000 cég körüli száma mutat. Volt ugyan egy visszaesési hullám 2006-2007 körül, de 2008-ra – a válság előtti időszakra – ez az eredeti állapotra emelkedett. 2009-től viszont drasztikusnak nevezhető visszaesés következett be, melynek oka elsősorban azon, főként mikrovállalkozások megszűnése, melyek nem rendelkeztek megfelelő saját tőkével, felvevőpiaccal. Elsődlegesen ezeknél a méretű vállalkozásoknál látható visszaesés, a kis-, közép és nagyvállalatok esetében ez nem volt számottevő. (Vajay, 2013., p. 334-335.)

A 2010-es adatok alapján elmondható, hogy csak a közép- és nagyvállalatok esetében történt megszűnés, a mikro- és kisvállalkozások száma tovább növekedett. 2009-hez képest a

mikrovállalkozásoknál közel 2%-os, míg a kisvállalkozásoknál 1,6%-os mértékű volt a növekedés.

2011-től ismét csökkenő tendencia indult el, újabb vállalkozások szűntek meg, annak köszönhetően, hogy a válság minden piacra begyűrűzött, illetve szigorúbbá váltak azok az ellenőrzések, amelyek segítségével kiszűrték a ténylegesen nem működő cégeket.

A becült adatok alapján elmondható, hogy 2013-tól növekedni kezdett a gazdaságban működő vállalkozások száma, amely a válság mérséklődésének, a kilábalás kezdeti jelének tekinthető. Emellett az is nagymértékben befolyásolta ezt a növekedést, hogy olyan gazdaságpolitikai intézkedéseket tett a kormány, olyan lehetőségeket biztosított, melyek egyenes ági következménye a vállalkozások számának emelkedése. Ilyen intézkedés egyrészt a Munkaügyi Központok által az induló vállalkozások számára 6 hónapig folyósított támogatás, illetve az Európai Unió pályázati rendszerben a fiatalok vállalkozóvá válását célzó, szintén 6 hónapra igénybe vehető lehetőség. Ez utóbbinak köszönhetően 1300-1500 vállalkozás – egyéni vállalkozás, betéti társaság és korlátolt felelősségű társaság – kezdte meg működését az elmúlt 2 évben.

Pályázati finanszírozás

A vissza nem térítendő támogatásokat a benyújtott pályázatok sikeres elbírálása esetén úgy folyósítják, hogy a beruházási összeg bizonyos részét átvállalják – Európai Unió és hazai költségvetési forrásokból támogatják –, főképp olyan gazdaságpolitikai célok megvalósítását ösztönözve, mint a versenyképesség erősítése, a munkahelyteremtés vagy a környezetterhelés csökkentése. A vizsgált időszak folyamán 2013-ig az Új Magyarország Fejlesztési Terv és az Új Széchenyi Terv kiírásai nyújtottak lehetőséget a források lehívására.

A támogatási összegek megpályázásánál az operatív programok keretében az önerő biztosításához európai uniós visszatérítendő források is felhasználhatók, mint például a kamattámogatásos módszerek. Ezek a konstrukciók a visszatérítendő hitelekhez hasonló gazdaságpolitikai célokhoz kötődnek, melyekhez olyan kis- és középvállalkozások férhetnek hozzá, amelyek egy refinanszírozást folytató intézménnyel szerződve piackonform módon kaphatnak hitelt. (Csubák, 2003., p. 99-121.)

Számos támogatási lehetőséget biztosítottak az Európai Unió pénzeket juttató gazdaságfejlesztési operatív programok (GOP, JEREMIE) is, amelyek a KKV-k vállalati innovációjának, kutatás-fejlesztési tevékenységének támogatását, ösztönzését szolgálták, segítették tartós beszállítóvá válásukat, valamint hozzájárultak technológiai fejlesztéseikkel kapcsolatos eszközök beszerzéséhez, információs, minőség- és környezetirányítási rendszerek megvalósításához.

A JEREMIE kifejezetten a mikro-, kis-, és középvállalkozások számára tervezett pénzügyi konstrukciók segítségével mozdította elő azok pénzügyi forrásokhoz való jobb és olcsóbb hozzáférését. Célja a mikro- és kisvállalatok fejlődését gátló piaci elégtelenségek közül az egyik legfontosabb, a piaci hitel-, tőke- és garanciaforrásokhoz való korlátozott hozzáférés orvoslása volt. (KSH, 2011.)

2014-től a Széchenyi 2020 program keretében kerülnek kiírásra az újabb pályázati lehetőségek, melyek célja teljes mértékben megegyezik a korábbi pályázatok alapvető célkitűzéseivel. 2015. március 24-én született meg a döntés a vállalkozásokat leginkább érintő Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) 2015. évre szóló éves fejlesztési keretéről. Az év folyamán közel hetven pályázati kiírás várható, melyek azonosító száma, keretösszege, eljárásrendje és megjelenésének ideje a vonatkozó 1173/2015 Kormányhatározat alapján a Magyar Közlöny 2015. évi 38. számában található.

A jogszabály szerint hozzávetőlegesen 750 milliárd forint keretösszegű támogatási forrás kerül majd kiosztásra a 2014-2020-as időszakban, melyből mintegy 530 milliárdra tud pályázni a versenyszféra.

A pályázati források igénybevétele

Az EU-s társfinanszírozással megvalósuló pályázatok 2011-től induló vállalkozások számára is elérhetőek voltak, kombináltan, kedvezményes hitellehetőségekkel. Legelőször a 2011-ben újonnan megjelent mikrovállalkozások fejlesztése konstrukcióban volt lehetőség a teljesen kezdő vállalkozások számára is támogatáshoz jutni. 2012-től úgy alakították át a kiírást, hogy még több, esetleg nagyobb gazdasági jelentőséggel bíró, de mikrovállalkozási státuszú cég is igénybe tudja venni, ennek köszönhetően a gazdaságélénkítés egy újabb hulláma indult el.

Általánosan az tapasztalható, hogy könnyebb dolguk, nagyobb lehetőségeik vannak a kisvállalkozásoknak, vagy ennél nagyobb cégeknek, melyeket – amellet, hogy nem kell figyelniük a települési korlátozásra – sokkal több pályázat érint, mint az induló- vagy mikrovállalkozásokat, hiszen ezek jövője a kezdeti szakaszban még elég bizonytalan, ezért kockázatosabb a támogatásuk. A 2007-2013-as periódusban főként eszközbeszerzési lehetőségek álltak rendelkezésükre, melyeket esetenként ingatlanhoz, infrastruktúrához kapcsolódó fejlesztésekkel is igénybe lehetett venni. A feltételek alapján egy 10 fő létszámmal rendelkező cég gyakorlatilag települési mérettől függetlenül, bárhol megvalósíthatott beruházást. Ezzel szemben a mikrovállalkozások korlátozott területen, az úgynevezett települési lista által meghatározott, minimum 5000 fő lakossággal rendelkező településeken hajthattak csak végre fejlesztéseket. A Magyar Közlöny 2012. április 12-i száma szerint az Európai Bizottság elé került az a tervezet, melyben a kistépüléseken működő mikrovállalkozások is tudnának pályázni a jelenleg elérhető támogatásokra. Az intézkedés célja az lenne, hogy ne csak a városok körül tömörüljenek a vállalkozások, mert így a kistépülési önkormányzatok és a települések egészének fenntartási, fennmaradási esélyeit veszélyeztetik azáltal, hogy jelentős helyi adó bevételektől esnek el. A javaslattal kapcsolatban azonban még a mai napig sem született döntés.

A KKV-k számára igénybe vehető pályázatok szigorú feltételek mellett pályázhatóak meg, az elmúlt években azonban törekvések születtek a pályázás megkönnyítésére. Mind az adminisztráció, mind a pályázás folyamata tekintetében történtek egyszerűsítések, melyek leginkább a pályázati adatlap által kért információk körének leszűkítésében, relevánsabbá tételében nyilvánultak meg.

A vállalkozások számára nemcsak a beruházásokhoz, hanem a működéshez is készítettek igénybe vehető konstrukciókat, a növekedési célok támogatására. Egyike ezeknek a mikro-, kis- és középvállalkozások munkahely-teremtési képességének támogatása, melyben a településektől függetlenül lehetséges az újonnan teremtett munkahelyeken a munkavállalók bérére és járulékaira támogatást igényelni. (Vajay, 2012., p. 789-790.)

2013 februárjától kevesebb lehetőség volt elérhető, mivel a programozási időszak végéhez közeledve egyre gyakoribbá vált a keretösszegek kimerülése az egyes pályázati konstrukciónál. Az év folyamán a korábban felfüggesztett kiírások újra megnyitása a maradványösszegek lehívására irányult. 2014. 3. negyedévéig pedig nem is hirdettek meg újabb kiírásokat, mivel az úgynevezett régi ciklus már lezárult, az új pedig még nem kapta meg az Uniótól a szükséges engedélyeket, az operatív programok jóváhagyása csak 2015.02.16-án történt meg. Ennek köszönhetően a 2014 októberétől elérhető, KKV-k számára kiírt 2 pályázati konstrukció első körben hazai forrásból, saját felelősségre került meghirdetésre, bízva az operatív program elfogadásában.

Vizsgált konstrukciók a már lezárt programozási időszakban (Széchenyi 2020, 2014a, b, c)

2007 és 2013 között 90 konstrukciót nyitottak meg országos szinten a KKV-k számára, így ezek főbb jellemzőire térek ki. Fontos megjegyezni, hogy a pályázati kiírások mindenhol megegyeznek a konvergencia régiókban, maximum a régió fejlettségétől függően támogatási

intenzitásbeli eltérések merülhetnek fel, amelyek a 37/2011. (III.22.) Korm. rendeletben szabályozott regionális támogatási térkép alapján követhetők nyomon. Az áttekintett kiírások mindegyikénél szempont volt a létszámhoz kapcsolódó adatok vizsgálata, a kötelező létszámtartás vállalása, ezáltal az időközben begyűrűző válság ellenére is biztosítva volt a munkahelyek megtartása, a foglalkoztatás szintjének fenntartása.

Kutatás-fejlesztés (GOP 1. prioritás)

Az időszak elején ezek a pályázati lehetőségek nem voltak túl népszerűek, mivel főként nagyobb volumenű alapkutatáshoz voltak igénybe vehetők. 2011-től kezdődően az alkalmazott kutatás-fejlesztés és akár az innovatív technológiák megvásárlása, fejlesztése és bevezetése – iparjog védelmi költségek támogatásával – is elérhetővé vált a cégek számára, mikrovállalkozási mérettől függően minimálisan 50%-os támogatási intenzitással, települési korlátozás nélkül. A vállalkozások számára elérhető legnagyobb támogatási mérték 65% volt, minimum 5 millió forintos támogatási összeg felhasználásával.

Eszközbeszerzés, informatikai fejlesztések (GOP 2. prioritás, jellemzően „A” komponens – kisebb összegű beruházások)

Az időszak folyamán végig elérhetőek voltak kisebb összegű eszközbeszerzési, illetve informatikai fejlesztési pályázatok. Ezek a lehetőségek minimum 35%-os, maximum 50%-os támogatási intenzitással jelentek meg. Leginkább a városias településeken működő mikrovállalkozások és a megyében bárhol működő kis- és középvállalkozások vehették igénybe, feltéve, ha 2 lezárt, teljes üzleti évvel rendelkeztek. Összességében az első kiírások lehetőségét kihasználva az 1-10 millió forintos támogatási összegű – ehhez kapcsolódóan 2,5-25 millió forintos elszámolható összköltségű – projektek tudtak pályázni. Ezt követően az időszak folyamán többször változott mind a támogatási összeg alsó és felső korlátja, mind pedig a támogatás intenzitása. A felső támogatási összeg legmagasabb értéke 2009-ben 50 millió forintig emelkedett. Az Új Széchenyi Terv kiírásaiban a legkisebb projektméret nettó 7,5 millió forintot kellett, hogy elérjen; míg a maximális támogatási összeg lehívásához 50 millió forintos elszámolható projekt összköltségre (támogatási összeg és pályázó önereje együttesen) volt szükség.

Komplex fejlesztések (GOP 2. prioritás, jellemzően „B, C, D” komponensek – nagyobb összegű és komplex összetételű, valamint területi elmaradottság szerint különböztetett konstrukciók)

Az eszközbeszerzési konstrukciókhoz képest, a komplex fejlesztések esetén nagyobb támogatási összeg volt igénybe vehető, kisebb támogatási intenzitással, akár infrastrukturális fejlesztésekhez is. Ezeknél, a külön tartalmi bírálati szempontrendszerrel is rendelkező kiírásoknál 20-35%-os támogatási intenzitás volt elérhető, akár milliárdos fejlesztések megvalósításához. Ide érthetők az eszközbeszerzésen kívül az infrastrukturális, informatikai vagy munkahelyteremtésre irányuló fejlesztések, illetve a képzések is.

Modern üzleti környezet erősítése (GOP 3. prioritás)

2007 és 2013 között csak néhány konstrukció került kiírásra ezen a területen, melyek jellemzően jogosultsági kritériummal, azaz automatikus döntési folyamattal rendelkeztek.

Vizsgált konstrukciók az újonnan induló programozási időszakban (Széchenyi 2020, 2015a)

2014 és 2020 között új időszámítás indul az Európai Unió pályázati rendszerben. Új kiírások jelennek meg, új forrásokat biztosítanak az egyes országoknak, így hazánkban is. A rendszer sajátossága, hogy addig nem jelenhetnek meg a konkrét pályázatok, amíg Brüsszelben nem fogadják el az általános célkitűzéseket tartalmazó operatív programokat, aminek célja az Unió stratégiához történő minél hatékonyabb illeszkedés megvalósulása, ami akár többszöri átdolgozást is jelenthet. Ebből fakadóan előfordulhat 1-1,5 éves csúszás is az időszak elején, mire a várt kiírások ténylegesen pályázhatóak lesznek. Az országoknak azonban van arra lehetőségük, hogy saját felelősségre megjelentessenek és pályáztassanak olyan konstrukciókat, melyeket később az operatív programok alatt, uniós társfinanszírozással tudnak majd megvalósítani a kedvezményezett pályázók.

Az új időszakban a korábbi fejlesztési irányvonalakat igyekeznek tovább folytatni, mivel elsődleges cél a vállalkozói szektor, és ezáltal a gazdaság fejlesztése. 2014-2020 között a prioritási tengelyeket más-más felosztás jellemzi, mely a következőképpen alakul.

Kis- és középvállalkozások versenyképességének javítása (GINOP 1. prioritás)

Ide tartoznak a következő fejlesztési területek:

- vállalkozói szellem előmozdítása, vállalkozóvá válás elősegítése, melynek keretében a cél a mikro-, kis- és középvállalkozások körében az uniós átlagtól elmaradó vállalkozói aktivitás növekedése és a vállalati élettartam meghosszabbodása, a vállalkozói inkubáció és mentorálás elérhetőségének biztosításán keresztül,
- versenyképes vállalkozói ismeretek terjesztése,
- a KKV-k növekedési lehetőségeinek megteremtése, a növekedési potenciállal rendelkező, nem kutatáshoz köthető innovációt végző KKV-kon keresztül (Ennek köszönhetően növekedni fog a korszerű infrastruktúrával ellátott telephelyek használata, javulni fog a KKV-k eszköz- és tőkeellátottsága a stabil növekedés és foglalkoztatás szempontjából ígéretes vállalkozások körében.),
- modern üzleti infrastruktúra megteremtése,
- kapacitásbővítés támogatása, eszközbeszerzésekkel, infrastrukturális fejlesztésekkel,
- piacképes és együttműködő KKV szektor megteremtése, mely a vállalkozások együttműködési intenzitásának növelésén keresztül, különös tekintettel az export tevékenységet végző cégekre vonatkozóan fog szerepet kapni,
- vállalkozások hálózatosodásának és piacra jutásának elősegítése.

Kutatás, technológiai fejlesztés és innováció (GINOP 2. prioritás)

- K+I aktivitás növelése a tudás- és technológia-intenzív vállalkozások körében,
- stratégiai K+I hálózatok számának növelése a K+F tevékenységet folytató vállalatok, valamint a közfinanszírozású és nonprofit kutatóhelyek (kutató-ismeretterjesztő szervezetek) között,
- a K+I kapacitások megerősítésével növekvő Horizon 2020 részvétel a közfinanszírozású és nonprofit kutatóhelyek (kutató-ismeretterjesztő szervezetek), valamint a vállalkozások körében.

Infokommunikációs fejlesztések (GINOP 3. prioritás)

- az infokommunikációs technológiai szektor, azaz az IKT szektor termékértékesítési képességének növelése,
- infokommunikációs megoldások használati szintjének növelése a vállalkozások körében,

- digitális gazdaság fejlődésének előmozdítása,
- állampolgárok IKT-hoz való hozzáféréseinek növelése a digitális kompetenciák terén leszakadással veszélyeztetettek IKT-hoz való hozzáféréseinek elősegítése révén, valamint e technológiák használatának fokozása segítségével,
- újjenerációs szélessávú hálózatok és hozzáférés biztosítása az NGA fehér foltok csökkentésével, az újjenerációs szélessávú hálózatok kiépítésének ösztönzésével, valamint a nagy sáv szélességű kapcsolat biztosításával az állami és önkormányzati intézményeknél.

Energia (GINOP 4. prioritás)

A fejlesztések célja a vállalkozói szektor versenyképességének erősítése a közvetlen energiaköltségek összesített csökkentésével, az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások alkalmazásának növelése által, amely úgy tud megvalósulni, hogy az alacsony energiahatékonysággal rendelkező termelő és szolgáltató vállalkozások körében a versenyképesség fokozása erőforrás-hatékonyságuk érdekében, környezetbarát módon történik.

Foglalkoztatás (GINOP 5. prioritás)

- álláskereső, különösen az alacsony iskolai végzettségűek növekvő körének munkaerőpiaci integrációja tudjon megvalósulni,
- a társadalmi célú vállalkozások foglalkoztatási kapacitásai erősödjenek,
- a nem állami szervezetek által szervezett munkaerő-piaci programokban résztvevő inaktív és munkanélküliek száma növekedjen,
- fiatalok fenntartható munkaerőpiaci integrációjának erősítése, amely úgy tud megvalósulni, hogy a sem foglalkoztatásban, sem oktatásban vagy képzésben nem résztvevő 25 év alatti fiatalok Ifjúsági Garanciához való hozzáférést biztosítják, illetve a fiatalok részvétele nő a gyakornoki és a vállalkozóvá válást segítő programokban,
- a belső és külső munkaerő-piaci rugalmasság erősítése, mely intézkedés célja, hogy a rugalmasság munkahelyi feltételei és a munkaerőpiac rugalmassága egyaránt erősödjön,
- a jogszerű foglalkoztatással kapcsolatos tudatosság erősítése a munkáltatók és a munkavállalók körében, melynek célja a munkahelyi egészség és biztonság, a munka minőségének javítása, valamint hogy elterjedté váljon a bejelentett, legális foglalkoztatás.

Versenyképes munkaerő (GINOP 6. prioritás)

A munkaerő-kínálat fejlesztését kívánja támogatni egyrészt a kompetencia-fejlesztés és a felnőttképzés támogatásával, másrészt a képzési rendszernek a gazdaság igényeihez igazodó fejlesztésével. Mindez azt a célt szolgálja, hogy a munkaerő-kínálat rövid- és hosszú távon egyaránt jobban igazodjon a gazdaság munkaerő-keresletéhez, segítse a növekvő gazdaság munkaerő-igényének kielégítését, hozzájáruljon a versenyképesség javításához.

Turizmus (GINOP 7. prioritás)

Célja a természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme és fejlesztése a belföldi és nemzetközi turistáktól származó bevételek növelésével a kulturális és természeti örökségi helyszíneken.

Bírálati szempontok a vissza nem térítendő támogatásoknál

Mivel a két különböző időszakra eltérő feltételrendszerek és szempontrendszerek érvényesek, ezért vizsgálataimat külön végeztem el.

Bírálati szempontok a 2007-2013 közötti időszakban, az Új Magyarország Fejlesztési Terv és az Új Széchenyi Terv programok pályázatainál (Széchenyi 2020, 2014a, b, c):

A tartalmi bírálati szempontrendszerek esetén elmondható, hogy alapvetően 4 fő részből épülnek fel:

1. A bírálati szempontrendszer a projektjavaslat realitását, költségvetési megalapozottságát célzó kérdésekkel indul.
 - Igen válasz esetén további szempontok kerülnek vizsgálatra,
 - míg a nemleges válasz a pályázat elutasítását vonja maga után.
2. Ezt követően a „pályázó adatai” rész következik, mely a működésre, gazdasági eredményekre tér ki. (Az ide tartozó mutatókat a későbbiekben részletezem.)
3. A bírálat következő részében a projekt adatai is vizsgálatra kerülnek, annak megállapítására, hogy mennyire jelentős a fejlesztés gazdaságélénkítő hatása. (Az ide tartozó mutatókat a későbbiekben részletezem.)
4. A szempontrendszer utolsó részét pedig a horizontális céloknak való megfelelés vizsgálata adja.

A legnagyobb hangsúlyt jellemzően a pályázó adatai és a projekt adatai rész kapja a pályázatok bírálati pontrendszerében. A vizsgált kiírások esetében a két részterület együttesen 80-90%-át adja az elérhető 100 pontnak.

2. táblázat. A leggyakrabban alkalmazott mutatószámok a pályázó beszámolójára vonatkozóan

Mutató neve	Kiszámítás módja
Likviditás (A pályázati felhívás szerint harmadfokú, tárgyévi likviditási mutató)	$\frac{(\text{készletek} + \text{követelések} + \text{pénzeszközök})}{\text{rövid lejáratú kötelezettségek}}$
Saját tőke arány	$\frac{\text{utolsó lezárt év saját tőke értéke}}{\text{utolsó lezárt év mérlegfőösszege}}$
Éves nettó árbevétel változás mértéke az utolsó lezárt két év adatai alapján	$\frac{\text{utolsó lezárt év éves nettó árbevétele}}{\text{utolsó előtti év éves nettó árbevétele}}$
Működés időtartama	a működés éveinek száma
Korrigált eredmény mutató (%)	$\frac{(\text{utolsó lezárt év } \acute{E}CS^2 + \acute{U}UTE)^3}{(\text{utolsó előtti lezárt év } \acute{E}CS + \acute{U}UTE)}$
Eszközfinanszírozási mutató (%)	$\frac{\text{utolsó lezárt év befektetett eszközök}}{(\text{utolsó lezárt év } ST^4 + \text{hosszú lejáratú kötelezettségek})}$
Bővített összvagyon jövedelmezőség (ROA) (%)	$\frac{(\text{utolsó lezárt év } SZVE^5 + \text{kamatráfordítás})}{\text{utolsó lezárt év mérlegfőösszeg}}$
1 főre eső hozzáadott érték (ezer Ft/fő)	$\frac{(\text{utolsó lezárt év } AEE^6 + \acute{E}CS + SZJR^7)}{\text{utolsó lezárt év létszám}}$
Nettó árbevétel növekmény	2 év átlagos nettó növekménye, %-ban megadva
Exportból valamint közösségen belüli értékesítésből származó árbevétel aránya (%)	$\frac{\text{utolsó lezárt évben exportból származó árbevétel}^8}{\text{utolsó lezárt év éves nettó árbevétele}}$
Adófizetési mutató (%)	$\frac{(\text{Adófizetési kötelezettség az utolsó két lezárt évben})}{(\text{Korrigált összes árbevétel}^9 \text{ az utolsó két lezárt évben})}$

Forrás: Saját szerkesztés a Széchenyi 2020 weboldal pályázati kiírásai alapján (Széchenyi 2020, 2014a, b, c)

Az említett mutatók különböző módon csoportosítva, de mind-mind visszatértek a vizsgált időszak kiírásaiban. A bírálati pontszámok közül az egyes mutatók 2-12 pont között mozogtak, sávos beosztás szerint, ezzel az összes pontszámból 10-50 pontot adva.

A projekt gazdasági megvalósíthatósága szempontjából néhány kiírásnál speciális mutatókat is kértek, ilyen volt például a GOP-2.1.4. Környezeti célú fejlesztések kiírása, melyben a speciális adatok teljes mértékben az energia- és vízfelhasználásra, illetve a hulladék kibocsátásra tértek ki.

Az innovációs pályázatok esetében az eltérés abból adódott, hogy a fejlesztésnek milyen innovációs eredménye lesz, milyen területen lesz hasznosítható – néhány esetben még azt is pontoszták, hogy a hazai, vagy a nemzetközi piacot érinti-e a fejlesztés. Ennek köszönhetően az ilyen jellegű kiírások esetén az összes pontszámból akár 50-80 pontot is jelenthetett, ha ezeket a szempontokat megfelelően teljesítette a pályázó szervezet.

² értéksökkenési leírás

³ üzemi (üzleti) tevékenység eredménye

⁴ saját tőke

⁵ szokásos vállalkozási eredmény

⁶ adózás előtti eredmény

⁷ személyi jellegű ráfordítások

⁸ utolsó lezárt évben exportból, valamint közösségen belüli értékesítésből származó árbevétel

⁹ korrigált összes árbevétel = értékesítés nettó árbevétele + egyéb bevételek + pénzügyi műveletek eredménye – ELABÉ – eladott közvetített szolgáltatások értéke

3. táblázat. A projekt adatai, azaz a gazdasági megvalósíthatóság vizsgálata során alkalmazott mutatószámok

Mutató neve	Kiszámítás módja
Saját tőke arányos saját forrás érték (%)	$\frac{\text{összes elszámolható költség}}{\text{utolsó lezárt év ST}}$
Nettó árbevétel arányos saját forrás érték (%)	$\frac{2 * \text{összes elszámolható költség}}{\text{utolsó két év nettó árbevétele}^{10}}$
Befektetett eszköz arányos saját forrás érték (%)	$\frac{\text{összes elszámolható költség}}{(\text{utolsó lezárt év immateriális javak} + \text{tárgyi eszközök})}$
Nettó árbevétel növekmény vállalása a támogatási összeg százalékában, 2 év alatt (%)	$\frac{\text{projekt eredményéhez kapcsolódó nettó árbevétel}}{\text{kifizetett támogatás}} > 30\%$
Projekt elszámolható költsége/igényelt támogatási összeg	$\frac{\text{projekt elszámolható költsége}}{\text{igényelt támogatási összeg}}$
Mérleg szerinti eredmény arányos beruházási érték (%)	$\frac{\text{összes elszámolható költség}}{\text{utolsó lezárt év MSZE}^{11}}$

Forrás: Saját szerkesztés a Széchenyi 2020 weboldal pályázati kiírásai alapján (Széchenyi 2020, 2014a, b, c)

A mutatók egyenként 5-10 pontot jelentettek, szintén sávós beosztás szerint, mint a pályázói adatoknál, de összpontszám tekintetében 50-70 pont között mozogtak. Az eszközbeszerzési és komplex fejlesztési pályázatoknál ugyanolyan súllyal szerepeltek a pályázói adatok és a gazdasági megvalósíthatóság mutatói, mindkét rész 45-45% körül számított a bírálat során.

A 100%-os pontozás eléréséhez mindezek mellett még a kötelezően vállalandó horizontális szempontok teljesülését is vizsgálták, mely a fennmaradó 10-15 pontot jelentette pályázonként. Ezek a szempontok (a teljesség igénye nélkül):

1. Esélyegyenlőségi szempont:

- Esélyegyenlőségi munkatárs, felelős alkalmazása,
- Esélyegyenlőségi terv (foglalkoztatási ET) megléte,
- Részmunkaidős foglalkoztatottak száma (fő),
- Fogyatékosággal élő alkalmazottak száma (fő),
- Roma foglalkoztatottak száma (fő),
- Rugalmas munkaidő szervezés vagy csúsztható munkakezdés lehetősége,
- Vállalati, szervezeti gyermekintézmények fenntartása,
- A szervezet támogat esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetét javító alapítványokat, szervezeteket.

2. Környezeti fenntarthatósági szempont:

- A vállalkozás környezeti szempontú tanúsítás szerint működik,
- A fejlesztés időszakában a pályázó növeli az ökohatékonyságra, környezetegészségügyi, környezettudatosságot erősítő feladatokra fordított kiadások arányát (eFt),

kiszámítás módja:
$$\frac{\text{projekt környezeti célokra fordított költsége}}{\text{projekt összköltsége}}$$

- Önkéntesen alkalmaz BAT technológiát (Best Available Techniques), azaz a legjobb elérhető technológiát (BAT technológiák száma, db),

¹⁰ vagy adóalapba beszámított bevétele

¹¹ mérleg szerinti eredmény

- Környezeti szempontokat is figyelembe vesz az eszközök, termékek, alapanyagok, szolgáltatások beszerzésénél,
- A fejlesztés barnamezős beruházásként valósul meg vagy az igénybe vett terület jelenlegi hasznosítása gazdasági célú,
- A megújuló energia arányát növeli a teljes energiafelhasználáson belül (kWh),

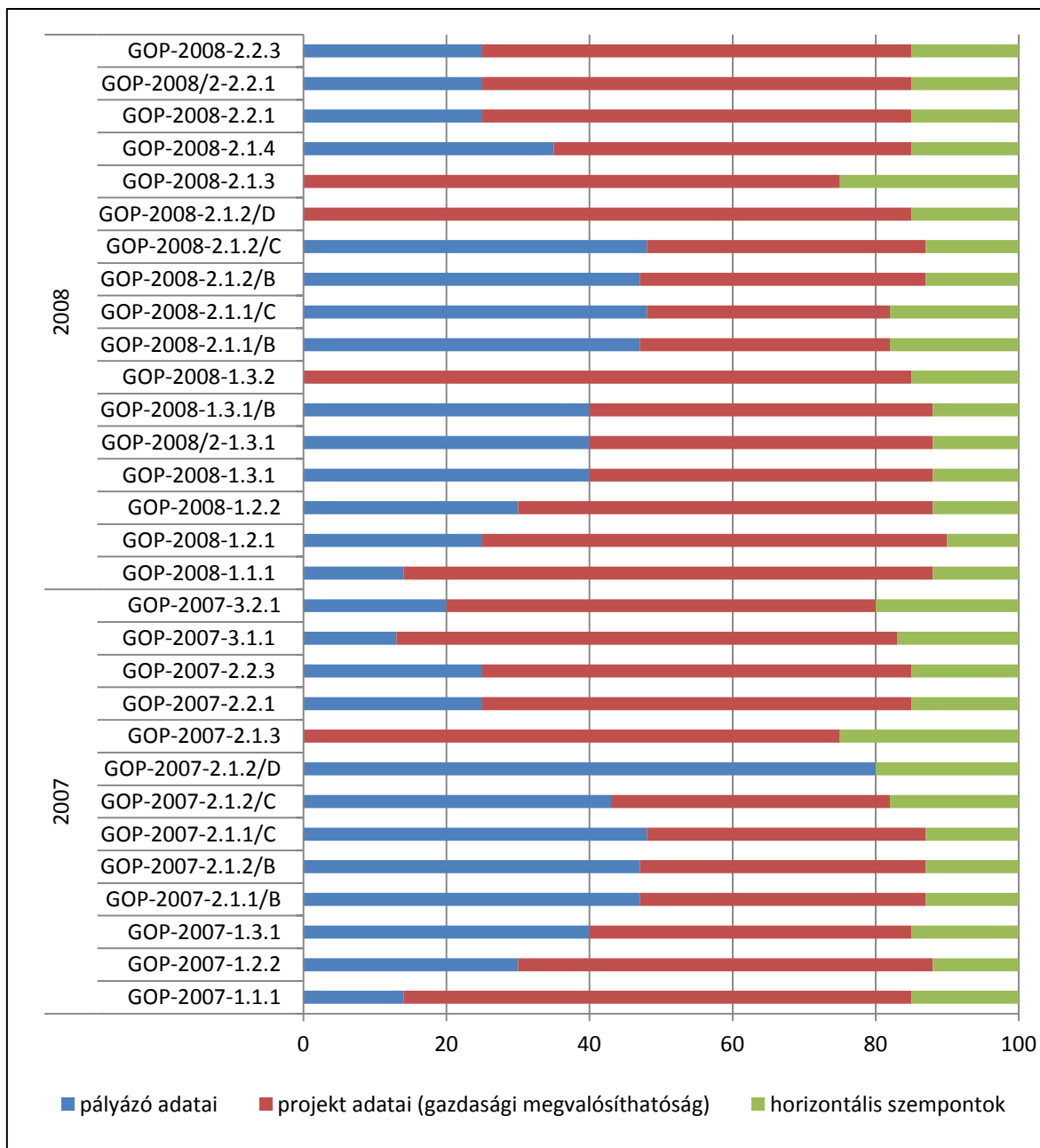
$$\text{kiszámítás módja: } \frac{\text{megújuló energia felhasználás}}{\text{teljes energiafelhasználás}}$$

- A másodlagos alapanyag-felhasználás arányát növeli a teljes alapanyag felhasználáson belül (t),

$$\text{kiszámítás módja: } \frac{\text{másodlagos alapanyag}}{\text{összes alapanyag}}$$

- A pályázó növeli a tömegközlekedést használó (támogatott) munkavállalók, kedvezményezettek számát a helyi munkavállalók arányának szinten tartása mellett. (fő).

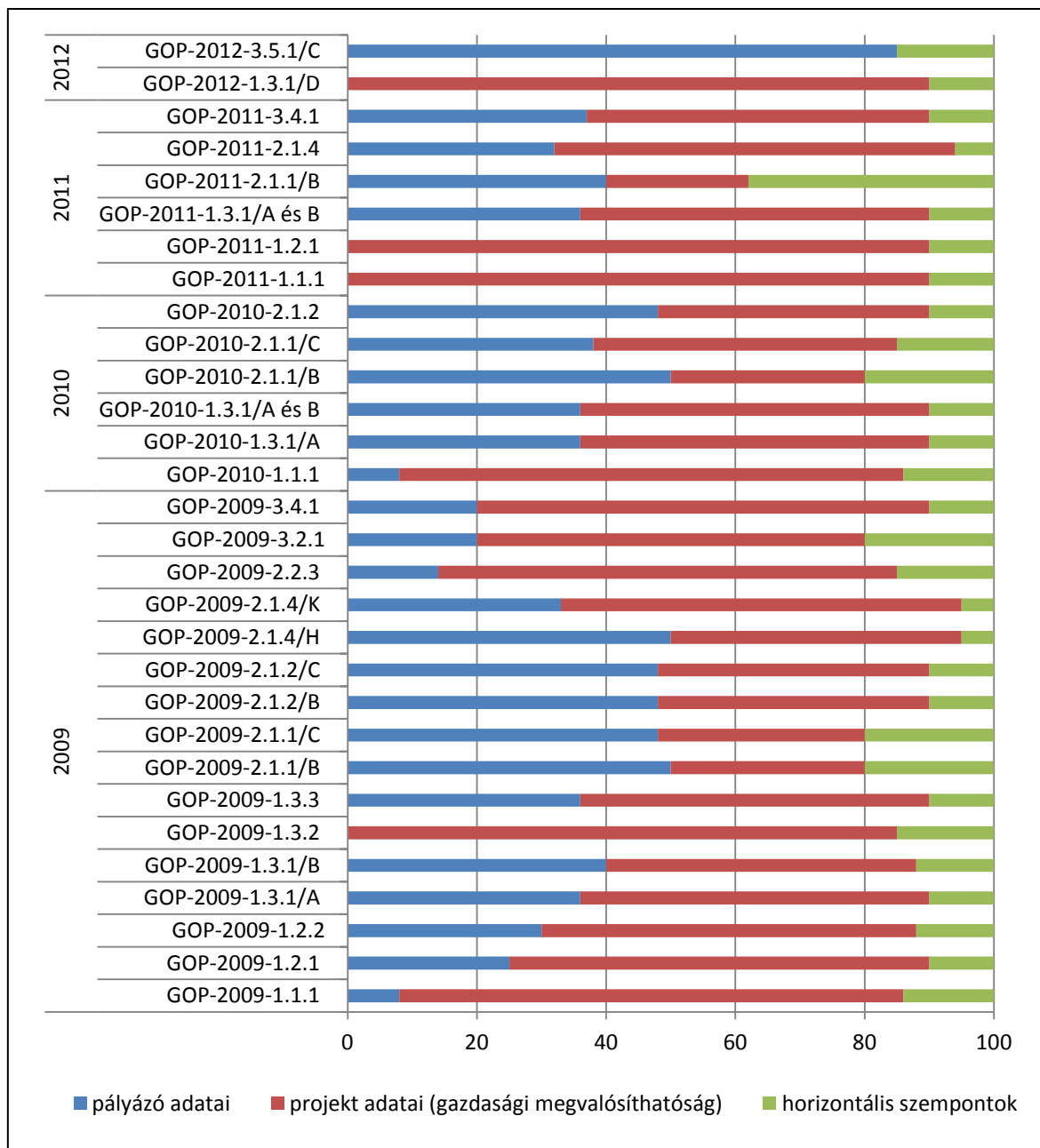
A felsoroltak közül a pályázat kiírásától függően a pályázóknak 1-5 horizontális szempontot kell választaniuk, amelyek megvalósítását vállalják.

1. ábra. A bírálati szempontok pontszám szerinti megoszlása 2007-2008 között

Forrás: Saját szerkesztés a Széchenyi 2020 weboldal adatai alapján (Széchenyi 2020, 2014a)

Az 1. és 2. ábra jól szemlélteti, hogy a vizsgált időszak alatt megjelent pályázati konstrukciókban a gazdasági megvalósíthatóság mutatószámaiból nyerhető a pontszámok közel 50%-a, vagyis minden pályázat elbírálása során kiemelt hangsúlyt fektetnek a pályázó gazdasági helyzetének, stabilitásának elemzésére. A likviditási, jövedelmezőségi, és tőkeszerkezeti mutatók vizsgálata minden pályázat esetén elengedhetetlen, mivel ezek alapján már képet kaphatunk a vállalkozás gazdálkodásáról, és a támogatások nyújtóinak is az az érdeke, hogy a jövőben potenciálisan működőképes, fenntartható vállalkozások kapjanak forrásokat beruházásaikhoz, fejlesztéseikhez.

2. ábra. A bírálati szempontok pontszám szerinti megoszlása 2009-2012 között

Forrás: Saját szerkesztés aSzéchenyi2020 weboldaladatai alapján (Széchenyi 2020, 2014a, b, c)

Az egyes pályázati konstrukcióknál kikötés a minimális 60 pont elérése a pozitív bírálathoz. A gazdasági eredményesség mutatószámai alapján így könnyen kideríthető, hogy a benyújtott pályázat pozitív befogadói döntésű lesz-e vagy sem, azaz eléri-e a szükséges 60 pontot vagy sem. Amennyiben egy pályázó esetén a gazdasági eredményesség mutatószámai kapható pontok nagyon alacsonyak, már eleve kisebb az esélye a pályázatok megnyerésére, vagyis a bírálati szempontrendszerbe bele van építve a pozitív diszkriminancia a stabil, gazdaságos, jól működő vállalatokat illetően.

A gazdasági elemzésekből kapott mutatók és a vállalat korábbi működési ideje sávosan kerül pontozásra, így minél régebb óta és minél jobban működik egy cég, annál több pontot kaphat az egyes szempontokra.

A jövedelmezőség és a tőkeszerkezet elemzése emellett minden konstrukcióban megtalálható, a kapható pontszám körülbelül 50%-át adja ($\pm 5\%$ eltéréssel). Abban az esetben,

ha egy pályázat összköltsége – ami a támogatási összegből és a pályázó önerejéből tevődik össze – meghaladja a cég előző évi mérlegfőösszegét, a pályázat az aktuális részszempontokra nem kap pontot, annak ellenére, hogy egy-egy konstrukcióban akár 20 pontot is jelenthet ez a feltétel, hiszen a gazdasági megvalósíthatóság szempontjainak egyik legjelentősebb mutatószáma.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy abban az esetben, ha egy pályázó nagyon jó gazdasági mutatókkal rendelkezett, 90%-os valószínűséggel megkapta az igényelt támogatási összeget. Azonban abban az esetben, ha nagyon jó elképzeléssel rendelkezett a cég, és még a vállalható feltételek több mint 50%-át is bevállalta, viszont a gazdasági mutatók nem voltak túl jók, akkor nem lehetett biztosra venni, hogy megkapja a pályázott támogatást. Ilyen esetekben inkább a jogosultsági feltételekkel rendelkező konstrukciókat igyekeztek a vállalkozások megpályázni, mivel ott kevesebb szempontnak kellett megfelelni, és ott 70-75%-os eséllyel kaptak támogatást.

2007-ben, 2009-ben és 2011-ben voltak olyan konstrukciók, melyek nem rendelkeztek az összes résszel, azaz hiányzott a pályázói adatok, vagy a gazdasági megvalósíthatóság részpontszáma. Ennek oka elsősorban a speciális kiírási jellegből fakadt, mivel a 4 esetből 3-ban innovációs pályázatról beszélhetünk, amely csak a K+F jellemzőket vizsgálta és pontozta, a pályázói adatokra külön nem tért ki.

Az egyetlen olyan kiírás, ahol a gazdasági megvalósíthatósági rész kimaradt, a 2007-ben megjelent 2.1.2/D komplex technológiai beruházás a hátrányos helyzetű kistérségekben induló vállalkozások részére kiírás volt, melyben az 1 munkahelyre eső támogatást és az árbevétel arányos hozzáadott értéket pontozták.

A bírálati szempontrendszer kialakításában arra törekedtek az illetékes hatóságok, hogy minél hatékonyabban megvalósulhasson a gazdaság fejlesztése, fellendítése. Azonban az elmondható, hogy sok esetben szigorúbb határokat szabtak, mint esetleg szükséges lett volna, amiatt, hogy a későbbi Európai Unió ellenőrzései minden előírásának meg tudjanak felelni. A gyakorlati megvalósításban a szigorítások leginkább úgy nyilvánultak meg, hogy több alátámasztó dokumentumot (pl.: árajánlatkérő e-mail, a piaci ár igazolásához 3 db árajánlat, árajánlatok értékelése, megrendelés vagy szerződés, szállítói nyilatkozat, szállítólevél, teljesítésigazolás, átadás-átvételi jegyzőkönyv, aktiválási és üzembe helyezési jegyzőkönyv) kértek egy-egy támogatási összeg lehívásához. Sok esetben nem volt elegendő a vagylagos feltételként szereplő szállítólevél, teljesítésigazolás, átadás-átvételi jegyzőkönyvek egyikének benyújtása a számla és a kifizetési bizonylat mellett, hanem hiánypótlásként a kimaradt dokumentumokat is bekérték. Emiatt viszont a konstrukciók közel 50%-ánál nem tudtak a konkrét pályázatok a tervezett, adminisztrációs egyszerűsítések melletti formában megvalósulni.

Bírálati szempontok a 2014-2020 közötti időszakban, a Széchenyi 2020 program pályázatainál (Széchenyi 2020, 2015b):

Az új időszak kiírásainak várható szempontrendszerét egyelőre csak a 2014 végén saját felelősségre megnyitott pályázatok alapján vizsgálhatjuk. Ezek alapján megállapítható, hogy a bírálati szempontrendszer átdolgozásra került, az új lehetőségeket várhatóan nem a korábbi bírálati szempontrendszer pontozásának megfelelően fogják elbírálni, más-más fontossági sorrendet határoznak meg a szempontok között.

A korábbi időszakban jogosultsági feltételekként meghatározott előírások betartása mellett az új konstrukciók esetén megfelelőségi vizsgálatra is sor kerül, ami a projekt gazdasági megvalósíthatóságának néhány mutatóját ellenőrzi.

Az alapvető eltérés a korábbi évektől a több éves – minimum 3 év – működéshez kötött fejlesztés megvalósításának, illetve az előző lezárt, teljes üzleti év árbevételének minimális szintjének előírása. Emellett vizsgálni fogják:

- a projekt elszámolható költsége/igényelt támogatási összeg mutatót és
kiszámítás módja:
$$\frac{\text{projekt elszámolható költsége}}{\text{igényelt támogatási összeg}}$$

- a támogatási összeg arányát
kiszámítás módja:
$$\frac{\text{igényelt támogatás}}{\text{utolsó lezárt év mérlegfőösszeg}}$$

Továbbá jelentős különbség lesz, hogy a támogatások igénybevételénél kiemelten támogatott lesz a termelő szektor, vagyis elsősorban a termelő szektorban működő vállalkozások lesznek az új kiírások célcsoportjai és kedvezményezettjei.

Összefoglalás

A bírálati szempontrendszer a vizsgált időszak első évétől kezdődően egészen 2013-ig viszonylag állandó képet mutatott. Az egyes pályázatok esetében a pontszámok belső megoszlása változott, azaz volt ahol a jövedelmezőségi mutatók kaptak nagyobb hangsúlyt, míg más kiírásoknál a tőkeszerkezeti mutatók. Emellett azonban minden konstrukció esetében fontos volt a megvalósítást követő időszakra tett vállalások számszerűsítése, mint például a nettó árbevétel növelése a megvalósítást követő két évben. Ezek a kritériumok pontos képet adtak a cégek jelenlegi gazdasági helyzetéről, illetve a fejlődőképességükről, gazdasági potenciáljukról is, azáltal, hogy az ésszerűség határain belül árbevétel-, eredmény- vagy létszámnövekedést vállaltak.

A kiválasztási szempontoknak szinte minden esetben sikerült a pályázóknak megfelelni, bár az időszak alatt akadtak olyanok is, akik túlzott kockázatot vállaltak, azonban a válság hatására nehezebb helyzetbe kerültek, ezért kénytelenek voltak elállni a pályázatok megvalósításától annak érdekében, hogy a cég jövője biztosítható legyen. Az elálló pályázók általában nem rendelkeztek rosszabb mutatókkal, mint a megvalósítók, a megvalósítási időszak, valamint a támogatás folyósításának elhúzódása sokkal inkább hozzájárult a visszalépési döntéshez, mint a korábbi gazdasági helyzetük.

Összességében elmondható, hogy a nyertes, és megvalósított pályázatok minden esetben azok közül kerültek ki, amelyek a bírálati szempontok pontozása során nem a minimálisan elvárt 60 pontot érték csak el, hanem a megfelelően körüljárt, és lehatárolt elképzeléseknek, valamint a vállalat jó teljesítményének (fizetőképesség, jövedelmezőség) köszönhetően 75-80 ponttal, vagy még ennél is magasabb pontszámmal rendelkeztek. A vállalat jó teljesítménye az esetek 90%-ában garantálta a sikert, ezzel szemben a jó projektötlet nem bizonyult elegendőnek. Tehát a pályázati sikeresség talán legfontosabb előfeltétele lehet a stabil és jó, jövedelmező vállalati gazdálkodás.

2014-től, az új pályázati ciklus indulásától a megszokott kiválasztási rendszer kis mértékben átalakult, valamint eltolódás történt a támogatások célcsoportját tekintve a termelő szektor irányába. Ez az intézkedés több kérdést is felvet a jövőre vonatkozóan, főként a korábban már pályázó, az új lehetőségek felé nyitott vállalkozások tekintetében, mivel így a hazánkat leginkább jellemző szolgáltató szektor háttérbe szorul a támogatásokat illetően. Emiatt, illetve a minimális működési idő kikötése miatt a fő cél, a gazdaság fejlesztése ugyan megvalósul, azonban ágazati szempontból jelentősen leszűkül a tényleges fejlesztések köre. Emellett az induló vállalkozások támogatása – melyek jelenleg leginkább a szolgáltató szektorhoz tartoznak – jó eséllyel háttérbe fog szorulni a jelenlegi időszakban. Az időszak elején az igénybe vehető összegek várhatóan kisebb csoport kezében fognak összpontosulni, mivel a kiírások szempontjainak az induló vállalkozások nem tudnak megfelelni, ugyanis 3 évre visszamenőlegesen, igazolhatóan termelő tevékenységből származó árbevételt várnak el a konstrukciók kiírói, ami a pályázati ciklus végére – véleményem szerint – a hazai gazdaság

termelő szektor irányába történő eltolódását, gazdasági profilváltást is eredményezhet. Ez a változás egyezik ugyan az Unió elvárásokkal, azonban hazánk gazdaságának ágazati összetétele szempontjából mindenképpen jelentős változásokat indukálhat.

Irodalomjegyzék

- 1110/2012. (IV. 12.) Korm. határozat, *Magyar Közlöny*, No. 43, 8169.
- 1173/2015. (III. 24.) Korm. határozat a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program 2015. évre szóló éves fejlesztési keretének megállapításáról
- 37/2011. (III.22.) Korm. rendelet az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről
- Csubák T. K. (2003). *Kis- és középvállalkozások finanszírozása Magyarországon* (doktori értekezés) Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem, Budapest
- Dávid M. (2009). *Induló mikro-, kis és középvállalkozások finanszírozási lehetőségei Magyarországon*, Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola
- KSH (2011). *A kis- és középvállalkozások helyzete a régiókban*, Központi Statisztikai Hivatal, 2011. szeptember, Budapest
- KSH (2012). 3.2.1.1. *A regisztrált gazdasági szervezetek száma – GFO'02 (1990–2010)*, http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qvd001c.html, Letöltés: 2012.03.25.
- KSH (2015a). 3.2.1.2. *A regisztrált gazdasági szervezetek száma – GFO'11 (2011–2014)*, http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qvd008.html, Letöltés: 2015.05.03.
- KSH (2015b). 3.2.1.3. *A regisztrált gazdasági szervezetek száma – GFO'14 (2014–)*, http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qvd010.html, Letöltés: 2015.04.25.
- KSH (2015c). 3.2.2. *Működő, valódi új, valódi megszűnt vállalkozások száma gazdálkodási forma szerint (1999–2013)*, http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qvd002b.html, Letöltés: 2015.07.13.
- KSH (2015d). 3.2.3. *Működő, valódi új, valódi megszűnt vállalkozások száma létszám-kategóriák szerint (1999–2013)*, http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpg001.html, Letöltés: 2015.07.13.
- Lehmann K., Nyers J. (2009). Az Európai Unió fejlesztési forrásainak felhasználása, *Statisztikai Szemle* 87. évfolyam, 2. szám
- Nemes G. (2003). Vidékfejlesztés és előcsatlakozási felkészülés Magyarországon, *Közgazdasági Szemle*, L. évfolyam, 2003. január
- Széchenyi2020 (2014a). *Gazdaságfejlesztési Operatív Program (pályázati kiírások)*, <http://palyazat.gov.hu/doc/4>, Letöltés: 2014.12.02.
- Széchenyi2020 (2014b). *Tudomány – Innováció Program (pályázati kiírások)*, <http://palyazat.gov.hu/doc/2642>, Letöltés: 2014.12.02.
- Széchenyi2020 (2014c). *Vállalkozásfejlesztési Program (pályázati kiírások)*, <http://palyazat.gov.hu/doc/2639>, Letöltés: 2014.12.02.
- Széchenyi2020 (2015a). *Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP) 2014-2020*, http://palyazat.gov.hu/az_europai_bizottsag_altal_elfogadott_operativ_programok_2014_20, Letöltés: 2015.04.07.
- Széchenyi2020 (2015b). *Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (pályázati kiírások)*, <http://palyazat.gov.hu/doc/4380/>, Letöltés: 2015.04.30.
- Vajay Zs. (2012). *A vállalkozások finanszírozási lehetőségeinek átalakulása, különös tekintettel a pályázati lehetőségek változására*, Tehetség és kreativitás a tudományban, Nemzetközi tudományos konferencia, Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar, Sopron, 2012. május 22., ISBN 978-963-9883-92-5
- Vajay Zs. (2013). *Financial possibilities of the SME sector in Hungary*, Science for Sustainability International Scientific Conference for PhD Students, Nyugat-magyarországi Egyetem, Győr, 2013. március 19-20., ISBN 978-963-334-103-2